

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

พัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีความสวยงามและมีชื่อเสียงที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคตะวันออก เป็นที่รู้จักทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจ สังคม การธนาคาร ธุรกิจบริการและพาณิชยกรรมระดับภาค ทั้งยังเป็นศูนย์กลางทางด้านการกีฬา เป็นเมืองที่มีระบบสาธารณูปโภคที่สมบูรณ์แบบเอื้อประโยชน์ต่อการผลิต การลงทุนและการท่องเที่ยวของท้องถิ่น มีชายหาดยาวติดต่อกันถึง 15 กิโลเมตร เหมาะแก่การพักผ่อนและตากอากาศ หาดพัทยาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพัทยา ลักษณะเป็นหาดรูปโค้ง ตั้งแต่บริเวณพัทยาเหนือ (แยกโรงแรมดุสิตรีสอร์ท) เลียบไปตามแนวถนนชายหาด จนถึงพัทยาใต้ (จรดเขาพระตำหนัก) มีถนนเลียบริมชายหาดยาว 3 กิโลเมตร ริมหาดร่มรื่นไปด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิด บนหาดมีกิจกรรมหลากหลาย เช่น เรือเร็ว เล่นทราย พักผ่อน บนถนนเลียบริมหาดและถนนคู่ขนาน เป็นที่ตั้งของศูนย์การค้า โรงแรมภัตตาคารหลายร้อยแห่ง รวมทั้งสถานที่บันเทิงนานารูปแบบ เช่น ไนท์คลับ คาบารेट

พัทยาคิดอันดับ 1 ใน 10 สถานที่ท่องเที่ยวที่สะอาดและเรียบร้อยที่สุดในประเทศไทย ประจำปี 2552 (<http://www.tgtravelers.com>) โดยพัทยาคือสถานที่ท่องเที่ยวที่สะอาดและเรียบร้อยอันดับ 6 รองจาก หาดป่าตอง อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี เกาะสมุย และเกาะช้าง และถือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสะอาดและเรียบร้อย อันดับ 2 ของภาคตะวันออก รองจาก เกาะช้าง ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 อันดับสถานที่ท่องเที่ยวที่สะอาดและเรียบร้อยที่สุดในประเทศไทย ประจำปี 2552

อันดับที่	สถานที่ท่องเที่ยว	จังหวัด
1	หาดป่าตอง	ภูเก็ต
2	อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะสิมิลัน	พังงา
3	อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี	กระบี่
4	เกาะสมุย	สุราษฎร์ธานี
5	เกาะช้าง	ตราด
6	พัทยา	ชลบุรี
7	หัวหิน	ประจวบคีรีขันธ์
8	อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์	เชียงใหม่
9	เกาะเต่า	สุราษฎร์ธานี
10	เกาะตะปู	พังงา

ที่มา : <http://www.tgtravelers.com> (26 มกราคม 2554)

พัทยา หรือ เมืองพัทยา เป็นเขตปกครองพิเศษเขตหนึ่งที่ตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา ฉบับ วันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 (เทียบเท่าเทศบาลนคร) ในเขตจังหวัดชลบุรี จัดเป็นเมืองท่องเที่ยวนานาชาติที่มีชื่อเสียงระดับโลก โดยเฉพาะหาดทรายที่ทอดยาวไปตามแนวชายฝั่งทะเล จัดได้ว่ามีความสวยงามอีกแห่งของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ไปทางตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 140 กิโลเมตร ตั้งอยู่บนฝั่งทะเลทางทิศตะวันออกเฉียงของอ่าวไทย ซึ่งพัทยาแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ พัทยาเหนือ พัทยากลาง พัทยาใต้ และหาดจอมเทียน เมืองพัทยา เป็น 1 ใน 3 พื้นที่ที่ถูกประกาศเป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. เป็นองค์การมหาชนของไทย สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษ เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2546 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 49ก ลงวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2546 มีหน้าที่

1. ประสานงานการบริหารจัดการการท่องเที่ยวระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือ หน่วยงานอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือได้รับมอบหมาย ให้บริหารจัดการการท่องเที่ยว ไม่ว่าในระดับชาติ ระดับภูมิภาค หรือระดับท้องถิ่น

2. ประสานงานการใช้อำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่น ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ชุมชน ผังเมือง สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว หรือ การรักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อบูรณาการการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนา และรักษาสีเขียวเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
4. ส่งเสริมการใช้ศักยภาพของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นของตน
6. ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนท้องถิ่นจัดให้มีการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
7. ส่งเสริมการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
8. ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการจ้างงานและยกระดับคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่แห่งท้องถิ่นให้ดีขึ้น

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. การประสานการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. การพัฒนาสินค้า บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว
3. การส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษและการท่องเที่ยวชุมชน
4. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่พิเศษ
5. การสร้างเครือข่ายการพัฒนาทุกภาคส่วน
6. การให้บริการด้านองค์ความรู้เพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

โดยมีหลักเกณฑ์การประกาศเขตพื้นที่พิเศษ คือ เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่นและทรงคุณค่าทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นพื้นที่ที่มีความล้ำค่าทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม และเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่

พื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในปัจจุบันประกอบด้วย

1. พื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อม โยง (ประกาศเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2547)

2. พื้นที่พิเศษเชียงใหม่ในท้าวฟารี (ประกาศเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2548)

3. พื้นที่พิเศษเมืองพญาและพื้นที่เชื่อมโยง (ประกาศเมื่อ 24 มีนาคม 2552)

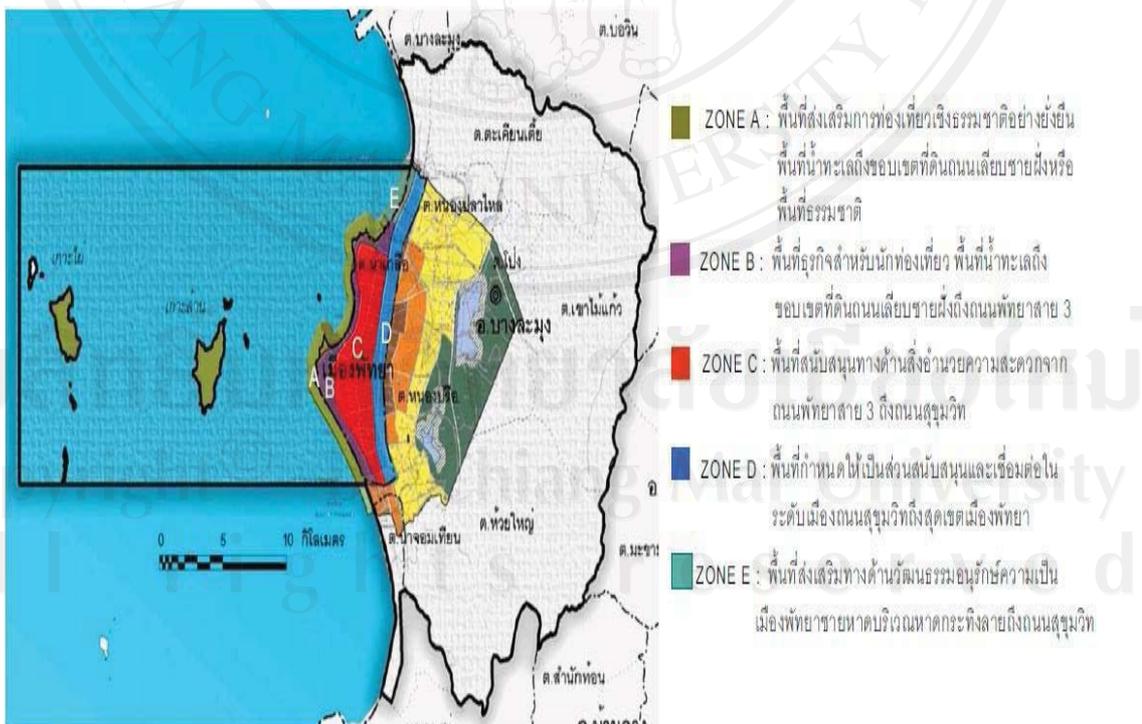
เมืองพญาและพื้นที่เชื่อมโยง จัดว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวขนาดใหญ่และสำคัญที่สุดแห่ง ประเทศไทย มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 928.47 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่เกี่ยวโยง 3 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง โดยลุ่มน้ำและทะเล เชื่อมโยงสภาพภูมิประเทศโยทัวไปมีเทือกเขาซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญทอดตัวยาวตามแนวเหนือใต้ ทางด้านทิศตะวันตก และค่อยๆลาดเทลงในด้านทิศตะวันออกสู่ที่ราบลุ่มบริเวณโดยรอบ อ่าวหนองคล้อ ชายฝั่งทะเล ประกอบด้วยพื้นน้ำ 5 ส่วน ที่เชื่อมต่อกันตั้งแต่ บางปู บางแสน พญา สัตหีบ ระยอง ซึ่งเชื่อมต่อเป็นชายหาดของทะเลฝั่งอ่าวไทย ตะวันออกด้วย จึงทำให้ชายหาดมีระบบนิเวศ 3 น้ำผสมผสานกัน ทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม จนมีความเป็นเอกลักษณ์เกี่ยวโยงเฉพาะของชายฝั่งทะเลพญา

จากขนาดพื้นที่และสภาพภูมิประเทศดังกล่าวข้างต้น ทำให้ทะเลพญา โดยรวมมีองค์ประกอบของธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายทั้งทางบกและทางทะเล รวมทั้งการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มาเป็นเวลายาวนาน จนก่อให้เกิดรูปแบบทางวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตเป็นของตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ สามารถพัฒนาหรือฟื้นฟูให้เอื้อต่อระบบทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในภูมิภาคและของประเทศให้เกิดการกระจายรายได้และการจ้างงานไปสู่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในรูปแบบที่ยั่งยืนได้

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพญา มีความหลากหลายทางชีวภาพ และมีความสมบูรณ์ของสิ่งมีชีวิตทั้งสัตว์น้ำและพันธุ์พืช จึงมีสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งที่ชุมชนและภาคเอกชนเข้าดำเนินการอย่างมากมาที่สุดในประเทศไทย ซึ่งถึงแม้ชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นมีศักยภาพแต่อาจมีความพร้อมน้อย จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่พิเศษเมืองพญาและพื้นที่เชื่อมโยง เป็นแนวทางหนึ่งของการส่งเสริมพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลที่มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว พื้นที่พิเศษเมืองพญาและพื้นที่เชื่อมโยงจึงกำหนดให้มีโครงการพัฒนาการจัดพื้นที่พิเศษเมืองพญาและพื้นที่เชื่อมโยง ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางและแนวทางไปสู่การปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์อย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการประกาศเขตพื้นที่พิเศษเมืองพญาและพื้นที่เชื่อมโยง มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 928.47 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นที่ 3 ส่วน ดังนี้

1. พื้นที่เมืองพัทยาและพื้นที่เกาะล้าน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2542 มีพื้นที่ 208.10 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นที่ดิน 53.44 ตารางกิโลเมตร พื้นที่น้ำ 154.66 ตารางกิโลเมตร
2. พื้นที่เกาะไผ่ คูแฉกโดยกองทัพเรือ มีพื้นที่ 237.77 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยพื้นที่ดิน 4.10 ตารางกิโลเมตร พื้นที่น้ำ 233.77 ตารางกิโลเมตร
3. พื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรอบนอกเมืองพัทยาด้านตะวันออก 8 แห่งมีพื้นที่รวม 482.60 ตารางกิโลเมตร และมีพื้นที่เชื่อมโยง ประกอบด้วย
  - 1) เทศบาลตำบลโปัง
  - 2) เทศบาลตำบลนาจอมเทียน
  - 3) เทศบาลตำบลบางละมุง
  - 4) เทศบาลตำบลตะเคียนเตี้ย
  - 5) เทศบาลตำบลห้วยใหญ่
  - 6) เทศบาลเมืองหนองปรือ
  - 7) องค์การบริหารส่วนตำบลเขาไม้แก้ว
  - 8) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล

รูปที่ 1.1 แผนที่การพัฒนาการท่องเที่ยวบริเวณพื้นที่พิเศษเมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง

ประโยชน์ที่ชาวพญาและพื้นที่เชื่อมโยงและประเทศไทยจะได้รับ

1. ด้านเศรษฐกิจ นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น มีระยะเวลาพักอาศัยนานขึ้น ซึ่งสามารถสร้างงานให้กับชุมชนและก่อให้เกิดรายได้กว่า 300,000 ล้านบาทต่อปี ภายในปี 2560
2. ด้านสังคม เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชุมชนในพื้นที่กว่า 200,000 คนในพื้นที่เมืองพญาและพื้นที่รอบนอก
3. ด้านสิ่งแวดล้อม คุณภาพสิ่งแวดล้อม ในเรื่อง น้ำเสีย ขยะ และมลภาวะทางอากาศ จะได้รับการดูแลให้อยู่ในระดับมาตรฐานสากล
4. ประชาชนในเมืองพญาและพื้นที่เชื่อมโยงมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
5. เมืองพญาและพื้นที่เชื่อมโยงกลายเป็นเมืองที่เป็นสัญลักษณ์และศูนย์กลางแห่งการท่องเที่ยวของประเทศไทยที่คนทั่วโลกรู้จัก
6. สามารถพัฒนาฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในภูมิภาคและของประเทศไทย ก่อให้เกิดการจ้างงานเป็นการกระจายรายได้สู่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในรูปแบบที่ยั่งยืน (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2552.)

นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางสู่พญาได้หลายวิธี ได้แก่

โดยรถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบริการรถไฟออกจากสถานีรถไฟกรุงเทพ (หัวลำโพง) ไปยังสถานีพญาและสถานีพญาได้ทุกวัน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมงครึ่ง ถึง 4 ชั่วโมง

โดยรถยนต์ส่วนตัว จากกรุงเทพฯ สามารถไปได้ 3 เส้นทาง คือ

1. ใช้ทางหลวงหมายเลข 3 (สุขุมวิท) ผ่านจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดชลบุรี บางแสน อำเภอสรีราชา จนถึงเมืองพญา
2. ใช้ทางหลวงหมายเลข 34 (บางนา-บางปะกง) และเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 3 (สุขุมวิท) ผ่านจังหวัดชลบุรี บางแสน อำเภอสรีราชา จนถึงเมืองพญา
3. ใช้ทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 (กรุงเทพฯ-ชลบุรี หรือมอเตอร์เวย์)

โดยรถประจำทาง มีรถโดยสารปรับอากาศของบริษัท ขนส่ง จำกัด และของเอกชน สาย กรุงเทพฯ-พญา ออกจากสถานีขนส่งสายตะวันออกหรือเอกมัย ถนนสุขุมวิท และสถานีขนส่งสายเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ หรือหมอชิต 2 ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง

รถตู้ มีรถตู้ไปพัทยายอกจากคิวรถอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ทุกวัน และมีรถตู้วิ่งบริการระหว่าง ห้างเซ็นทรัลสาขาต่างๆ ของกรุงเทพฯ ไปยังห้างเซ็นทรัล เฟสติวัล พัทยา บีช ทุกวัน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมง

สำหรับการเดินทางภายในตัวเมืองพัทยามีบริการขนส่งผู้โดยสารชนิดต่างๆ ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

รถสองแถว มีวิ่งบริการทั่วเมือง สามารถโบกเรียกได้ทุกแห่ง และมีจุดจอดสำคัญ เช่น สถานีขนส่ง หาดพัทยาใต้ หาดจอมเทียน และห้างสรรพสินค้าต่างๆ นักท่องเที่ยวอาจเหมารถสองแถวไปเที่ยวได้ทั้งในเมืองและนอกเมือง คิดราคาขึ้นอยู่กับระยะทาง ระยะเวลา และการต่อรอง

รถสามล้อเครื่องและมอเตอร์ไซค์รับจ้าง จอดอยู่ตามจุดต่างๆ ในจังหวัด ค่าบริการมีทั้งแบบตกลงกันตามแต่ละระยะทางและแบบเหมาจ่าย

รถเช่า มีทั้งรถยนต์ และจักรยานยนต์

เมืองพัทยามีเทศกาลและประเพณีที่สำคัญที่จัดเป็นประจำต่อเนื่องในทุกปี ได้แก่

เทศกาลดนตรีพัทยา หรือ พัทยา มิวสิก เฟสติวัล (Pattaya Music Festival) เป็นเทศกาลดนตรีประจำปีที่จัดขึ้นที่พัทยา โดยเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 ลักษณะตัวงานจะจัดในช่วงเดือนมีนาคมของทุกปี มีการแสดงของกลุ่มนักร้อง นักดนตรี ทั้งไทยและต่างประเทศ

งานประเพณีวันไหลพัทยา หรือ วันไหลพัทยา เป็นเทศกาลที่ได้รับความนิยมของชาวเมืองพัทยา ถือว่าเป็นประเพณีเชื่อมโยงและเป็นส่วนหนึ่งของประเพณีสงกรานต์ เทศกาลวันไหลพัทยานั้นจะนิยมจัดขึ้นในช่วง วันที่ 19 เมษายน ของทุกปี จะเริ่มเล่นสาดน้ำกันประมาณวันที่ 16 หรือ 17-18-19 เมษายน

ประเพณีแข่งเรือยาว มีวัตถุประสงค์เพื่อ เชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่ทรงดำรงไว้ซึ่งโบราณราชประเพณีของไทยให้สืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อเป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวบ้านอันเป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติ จะจัดขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายน

งานเทศกาลพัทยา เป็นการจัดการแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวบ้านในอดีต รวมถึงการสาธิตการทำเครื่องมือ เครื่องใช้ในอดีต มีการแข่งขันกีฬาทางน้ำและทางบก การแสดงศิลปวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของเมืองพัทยา และเพื่อฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมของภาคตะวันออกให้เป็นที่ยู้งักแพร่หลายมากยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในท้องถิ่นและประเทศชาติ โดยจะจัดขึ้นในช่วงต้นเดือนเมษายน เป็นเวลา 7 วัน

งานมหาจุลเจ เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและสืบสอดเทศกาลกินเจ มีการแสดงโชว์ ขบวนแห่ และมีการแจกอาหารเจฟรี

งานปีใหม่พัทยา เป็นการเฉลิมฉลองส่งท้ายปีเก่า ต้อนรับปีใหม่ มีการแสดงดนตรี การแสดงศิลปวัฒนธรรม การจำหน่ายอาหารบริเวณท่าเทียบเรือแหลมบาลีฮาย (พัทยาใต้) และยังสามารถมี การแสดงพลุไฟโชว์เหนือเว็ງฟ้าอ่าวพัทยา ในคืนวันที่ 31 ธันวาคม ตั้งแต่เวลา 22.00 – 01.00 น. และในช่วงเช้าของวันที่ 1 มกราคม จะมีพิธีทำบุญตักบาตร ข้าวสารอาหารแห้ง เพื่อเป็นสิริมงคล บริเวณปากทางเข้าโครงการวอล์กกิ้งสตรีท พัทยาใต้

เทศกาลพัทยาคานิวัล เป็นการประชาสัมพันธ์และเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับเมือง พัทยา ในงานจะมีอาหารขึ้นชื่อจากทั่วประเทศ และอาหารนานาชาติ เครื่องเล่นทันสมัย และการ ประกวด Miss Pattaya Carnival เพื่อเป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์เมืองพัทยา มีการประกวดชุด แฟนซี และยังมี การแสดงจากศิลปินทั้งแนวสตรีทและแนวลูกทุ่ง มีการจัดงานติดต่อกัน 3 วัน 3 คืน

พัทยามาราธอน เป็นการแข่งขันกรีฑา โดยจะมีผู้แข่งขันจากต่างประเทศ ในประเทศ รวมถึงเยาวชน นักเรียน และเก้าอี้ล้อเลื่อน (Wheelchair) ทั้งมีอาชีพและมือสมัครเล่น เข้าร่วมการแข่งขัน โดยการจัดงานถือว่าเป็นระดับมาตรฐานสากล มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆสำหรับผู้ แข่งขัน

เทศกาลสี่ล้อวันออก เป็นการนำเสนอศักยภาพของสินค้าการท่องเที่ยวในภาคตะวันออก ทางด้านธุรกิจ บ้านเทิง อัญมณี กีฬา ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถานวัดวา อาราม เมืองนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก การผลิตและส่งออกผลไม้ อาหาร ทะเล และอาหารพื้นบ้าน โดยจะจัดขึ้นในช่วงเดือนกรกฎาคม บริเวณชายหาดพัทยา

งานมหกรรมมายากลนานาชาติ ภายในงานการแสดงมายากลนานาชาติจากนักมายากลชาวไทยและชาวต่างชาติ การประกวดแข่งขันมายากลนานาชาติ การจำหน่ายสินค้ามายากลจากทั่วโลก โดยจะจัดขึ้นในช่วงเดือนตุลาคม ณ โรงละครไทยอลังการและศูนย์การค้า เซ็นทรัลเฟสติวัล เซ็นเตอร์พัทยา

ประเพณีลอยกระทง เป็นการร่วมสืบสานประเพณีลอยกระทง มีการจำลองประเพณีลอย กระทงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีมหกรรมอาหารนานาชาติ มีการแสดงศิลปวัฒนธรรมสี่ภาค เพื่อให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติได้เรียนรู้ถึงศิลปวัฒนธรรมความเป็นไทย โดยจะจัด ขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายน ที่ถนนวอล์กกิ้งสตรีท และยังมี การแสดงจากคารานักร้องของไทย บริเวณท่าเทียบเรือแหลมบาลีฮาย (พัทยาใต้)

นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

1. **ทะเล ชายหาด และหมู่เกาะ** ได้แก่ หาดพัทยา หาดจอมเทียน หาดตาแหวน หาดค้ายาย หาดนวล หาดแสม หาดแหลมหัวโหด หาดเทียน หาดทองหลาง เกาะล้าน เกาะครก เกาะสาก และหมู่เกาะไผ่

2. กีฬา ได้แก่ จักรกอล์ฟ บันจี้จัมปี โจโจ้ฮอร์สคลับ เคอะฮอร์สซูพอร์ท ทายคาร์ท สปีดเวย์ มินิกอล์ฟพัตตา เรือดำน้ำภิรมย์ (วิมานใต้ทะเล) เลกแลนด์ วอเตอร์เคเบิลสกี สนามแข่งรถพีระอินเตอร์เนชั่นแนลเซอร์กิต และสนามแข่งรถเล็ก เคอาร์โกคาร์ท กรังด์ปรีซ์
3. โรงละครแสดงโชว์ ได้แก่ ทิฟฟานี โชว์ ปราสาทเวทมนตร์ ทักซิโด้ เปิดหูเปิดตาโชว์ อลังการ และอัลคาซาร์ คาบาเร่ย์
4. สวนสนุก สวนหย่อม และอุทยาน ได้แก่ เขาพระตำหนัก พิพิธภัณฑ์ริบลีสส์ สวนกล้วยไม้ศิริพร สวนนงนุช สวนสนุกพัตตาปาร์ค อุทยานสามก๊ก และอุทยานหินล้านปี และฟาร์มจระเข้พัตตา
5. งานแสดงโชว์สัตว์ และศิลปะ ได้แก่ บ้านสุขาวดี ปราสาทสังกรรม พิพิธภัณฑ์ศิลปะ ในขวดแก้ว เมืองจำลองพัตตา ศูนย์ฝึก-สอนลิงพัตตา หมู่บ้านช้างพัตตา และอินเตอร์วอเตอร์เวิลด์ (พัตตาเว็บบ, 2550.)

นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเมืองพัตตา มีทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นในแต่ละปี แต่ในปี 2551 และ 2552 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีจำนวนลดลงอย่างเห็นได้ชัด มีสัดส่วนการลดลงมากกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย เหตุการณ์หลักที่ทำให้พัตตาได้รับผลกระทบต่อการท่องเที่ยว คือ การปิดสนามบินสุวรรณภูมิ (พฤศจิกายน 2551) กลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดงบุกที่ประชุมอาเซียน ชัมมิต2009 (เมษายน 2552) และการตรวจพบนักท่องเที่ยวได้วันติดใช้หวัดสายพันธุ์ใหม่จากพัตตา (มิถุนายน 2552) จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้รายได้หลักของเมืองพัตตาที่มาจากนักท่องเที่ยวลดลง จาก 62,976.81 ล้านบาท ในปี 2551 เป็น 47,828.23 ล้านบาท ในปี 2552 ดังตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 สถิติการท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวพัทยา

ปี	นักท่องเที่ยว (คน)		รายได้ (ล้านบาท)
	ชาวไทย	ชาวต่างชาติ	
2549	2,026,179 (n/a)	4,088,768 (n/a)	53,244.11
2550	2,199,028 (0.08)	4,688,799 (0.14)	59,347.61 (0.11)
2551	1,669,776 (-0.24)	3,757,143 (-0.20)	62,976.81 (0.06)
2552	1,545,556 (-0.07)	2,543,933 (-0.32)	47,828.23 (-0.24)
2553	763,330 *	2,073,560 *	(n/a)

ที่มา : ศูนย์ข้อมูลข่าวสารเมืองพัทยา

หมายเหตุ : * ข้อมูลปรากฏเฉพาะเดือน มกราคม – กันยายน

: (n/a) ข้อมูลไม่ปรากฏ

: ค่าในวงเล็บ คือ อัตราส่วนการเปลี่ยนแปลง

ที่ผ่านมาจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนมากหลังไหลมาพัทยาไม่ต่ำกว่าปีละ 5 ล้านคน โดยแบ่งเป็นคนไทย 30% และต่างชาติ 70% รวมถึงคนไทยต่างถิ่นที่มีมาทำมาหากินที่นี้ ตัวเลขเมื่อเดือนพฤษภาคม 2552 พัทยามีประชากรในทะเบียนราษฎรราว 106,000 คน แต่ประชากรแฝงที่อยู่อาศัยและทำงานที่นี้ประมาณ 300,000 กว่าคน รวมเป็นเกือบๆ 500,000 คน พัทยาทำรายได้มากกว่า 53,000 ล้านบาทในปีที่ผ่านมา ทำให้พัทยาได้รับงบประมาณรายได้มากกว่าท้องถิ่นอื่น โดยสัดส่วนงบประมาณรายได้ของพัทยามาจาก 3 ทาง คือ โดยการจัดเก็บจากท้องถิ่น ภาษีจากรัฐบาลกลาง และงบอุดหนุนเฉพาะกิจจากรัฐบาล ซึ่งเป็นจำนวน 1% ของงบประมาณที่ให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศ ซึ่งงบประมาณทั้งหมดของพัทยาถูกนำมาใช้เกี่ยวกับการจัดการเพื่อการท่องเที่ยว 60% เช่น การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย และคอลเซ็นเตอร์ เป็นต้น เพราะรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นรายได้หลักกว่า 90% ของรายได้ทั้งหมดของพัทยา

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ และความไม่สงบทางการเมืองของไทย มีผลทำให้นักท่องเที่ยวต่างชาติในเมืองพัทยาลดน้อยลง แต่เมืองพัทยาและ ททท.พัทยา ก็มีแผนที่จะกระตุ้นตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยให้เข้ามาในเมืองพัทยาเพิ่มขึ้นอีกครั้ง เพื่อทดแทนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่หายไป ดังนั้นการศึกษาถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ตลอดจนปัจจัยที่มีผลในการตัดสินใจท่องเที่ยวเมืองพัทยา น่าจะทำให้ผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการปรับปรุง

พัฒนา นโยบาย และกลยุทธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถปรับตัว รองรับสถานการณ์ รวมถึงการขายกลุ่มลูกค้าชาวไทย เพื่อให้การดำเนินอุตสาหกรรมท่องเที่ยวดำเนินต่อไปได้

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเมืองพัทยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมาท่องเที่ยวเมืองพัทยาของนักท่องเที่ยวชาวไทย
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเมืองพัทยา

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลของการศึกษานี้จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุง รวมถึงกำหนดกลยุทธ์ และนโยบายในการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเมืองพัทยา

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานี้จะทำการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวเมืองพัทยา จำนวน 400 คน โดยจะทำการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยว พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวเมืองพัทยา ผ่านแบบสอบถาม ในช่วงวันที่ 15 - 24 กุมภาพันธ์ 2554

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

นักท่องเที่ยวชาวไทย หมายถึง นักท่องเที่ยวที่มีถิ่นที่อยู่หรือที่พำนักถาวรในประเทศไทย ในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง หรืออาจเป็นคนไทยหรือคนต่างชาติที่พำนักอาศัยถาวรในประเทศไทย และมีการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นที่ไม่ใช่จังหวัดที่มีถิ่นที่อยู่ หรือพำนักถาวรนั้น

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของคนจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่งเป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน หรือหาความรู้ ครอบคลุมถึงการเดินทางเพื่อธุรกิจ トラบที่ผู้เดินทาง ไม่ได้ตั้งหลักแหล่งถาวร และไม่ได้รับรายได้เพื่อยังชีพจากเจ้าของถิ่นปลายทาง การท่องเที่ยวยังเป็นผลรวมของประสบการณ์พิเศษกับสัมพันธภาพซึ่งเกิดจากการเดินทางและการพักผ่อนต่างถิ่นเป็นการชั่วคราว โดยมีได้ประกอบอาชีพ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษจะมีขึ้นเป็นกรณี ๆ ไป ส่วนใหญ่จะเป็นเขตเมืองใหญ่ เช่น เมืองหลวง หรือ เขตเมืองท่องเที่ยว ซึ่งไม่เหมาะสมที่จะใช้รูปแบบการปกครองท้องถิ่นทั่วไปมาใช้ในการปกครองเมืองประเภทนี้

ในประเทศไทย มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ อยู่ 2 แห่ง เท่านั้น คือ กรุงเทพมหานคร และ เมืองพัทยา เหตุที่ต้องเรียกว่า การปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ เพราะว่ามีเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นที่ไม่เหมือนกับการปกครองท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ปัจจุบัน การปกครองท้องถิ่นของไทย ไม่ว่าจะ เป็นรูปแบบพิเศษหรือรูปแบบทั่วไป ก็จะใช้วิธีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นใน รูปแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงทั้งสิ้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved